

„Niet kunnen klaarkomen”, een rondgang door de geneeskunde

Het blijkt nuttig te zijn dat 25 jaren na de eerste publikatie in dit Tijdschrift (LEVIE 1957) weer eens de schijnwerper wordt gericht op ejaculatoire impotentie. Hoe nodig dit is, wordt duidelijk aangetoond in het artikel van SLOB en PISA-MINDERMAN (1982) dat de aandacht vestigt op de nog in brede kringen bestaande onbekendheid met deze aandoening.

Het is te betreuren dat seksiatrie, zijnde de medische seksuologie, nog niet in alle medische opleidingen aandacht krijgt. Dat bovendien ondanks drie universitaire leerstoelen de beoefenaars van dit specialisme nog niet een geregistreerde status hebben, mag er ook toe hebben bijgedragen dat de beschreven patiënt niet direct naar de seksuoloog is verwezen.

Wat deze patiënt betreft, moge ik er op wijzen dat uit de beschrijving de conclusie zou kunnen worden getrokken als zou de jongeman door goede voorlichting van zijn onwetendheid en hierdoor van de impotentia ejaculandi zijn afgeholpen. Zulk een gevolgtrekking zou echter onjuist zijn. In werkelijkheid berust de stoornis namelijk niet op onwetendheid, maar op een verinnerlijkt neurotisch verbod op seksuele lust. Dus niet op een niet weten, maar op een niet – mogen – weten resp. een niet – mogen ervaren van seksuele lust en een zich niet mogen laten gaan tot er een ejaculatiereflex annex orgasme optreedt bij vrijen, masturbatie of coitus.

Hoe sterk de afweer van het weten is in deze „neurotische onkunde” – de benaming is van Westerman Holstijn – demonstreerde een van mijn patiënten. Deze man was veehouder. Hij bezocht mij wegens kinderloosheid, die op ejaculatoire impotentie berustte. Bij nadere informatie bleek, dat de man direct na de penetratie in vaginam stil bleef liggen en zaad trachtte te produceren door sterk te persen; hetgeen uiteraard niet lukte. Deze man nu had een fokstier die als zodanig goed functioneerde. Dat deze man niet uit dit menigvuldige voorbeeld de lering mocht – ik herhaal: mócht – trekken dat penale fricties in de schede tot ejaculatie leiden, is evident.

De door collegae SLOB en PISA-MINDERMAN vermelde patiënt was therapeutisch een licht geval van ejaculatoire impotentie. Niet altijd is de autoritaire machtiging – want die vormde de essentie van hun therapeutische maatregelen – om „zijn plekje te ontdekken” en zich lust toe te staan, voldoende om de lustdrempel te overschrijden. Soms is langdurige en eventueel dieper gaande behandeling noodzakelijk en zelfs dan kan de therapie falen.

Dat ten slotte een herhaald urologisch onderzoek is geschied zonder kennelijk te informeren naar (of waarde te hechten aan) de nachtelijke zaademissies en zonodig de hierbij ontstane spermaplekken in het linnengoed op zaadcellen te onderzoeken na spoelen in fysiologische zoutoplossing, is bepaald een omissie.

Literatuur: SLOB, A.K. en J.L.Y. PISA-MINDERMAN (1982) *Ned. T. Geneesk.* 126, 1484. – LEVIE, L.H. (1957) *Ned. T. Geneesk.* 101, 1900.

Amsterdam, augustus 1982

L.H. LEVIE

Naar aanleiding van Levie's ingezonden brief een paar opmerkingen. Levie suggereert dat de in onze klinische les beschreven patiënt „direct naar een seksuoloog verwezen had moeten worden”. Hoe nuttig en nodig misschien ook in andere situaties doorverwijzen naar een seksuoloog kan zijn, bij deze patiënt geloven wij niet dat dat nodig was. Immers, als de huisarts een seksuologische anamnese had opgenomen en eenvoudig lichamelijk onderzoek had gedaan, was hem of haar duidelijk geworden dat er geen ejaculatie én orgasme waren bij masturberen en dat lichamelijk alles in orde was. Ons idee is dat de huisarts een of meer informatieve gesprekken met de patiënt had kunnen voeren, omdat niets erop wees dat hier sprake was van ernstige psychiatrische problematiek. Verder stelt Levie dat bij deze patiënt niet zo zeer sprake was van onwetendheid, maar van een „verinnerlijkt neurotisch verbod op seksuele lust”. Hoe het ook zij, en hoe je het ook wilt benoemen, opvallend blijft dat de jongeman geholpen was na één uitvoerig geruuststellend gesprek.

Tot slot nog een reactie naar aanleiding van het voorbeeld dat Levie aanvoert van de veehouder die „direct na penetratie in vaginam stil bleef liggen en zaad trachtte te produceren door sterk te persen”. Levie schrijft verder dat de man „een fokstier had die als zodanig goed functioneerde”. Mijns inziens is ook hier sprake van onwetendheid. Wat de man namelijk deed was exact hetzelfde als wat hij bij het gedrag van de stier regelmatig zag. Bij de paring van koe en stier beklimt op een gegeven moment de stier de koe van achteren, bereikt een intromissie en ejaculeert vrijwel direct. Er zijn geen „penale fricties in de schede die tot ejaculatie leiden” (Levie bedoelt waarschijnlijk de bekkenstoten die bij veel dieren wel worden vertoond), behalve die ene tijdens de „penetratie in vaginam”. De veehouder, misschien met een lage seksuele behoefte of met angsten, maar zeker ook met de nodige onwetendheid, kon dan ook niet begrijpen dat er bij hem geen ejaculatie volgde na intromissie. Ik denk dat één of enkele gesprekken met Levie deze man geholpen hebben. Gesprekken die wellicht ook gevoerd zouden kunnen zijn door de huisarts.

Rotterdam, augustus 1982

A.K. SLOB

Vaccinaties voor reizigers

Graag wil ik nog eens de aandacht vestigen op de samenhang tussen het artikel „Vaccinatie voor reizigers” (HUISMAN 1982) en de epidemiologische mededeling „Aangegeven patiënten met infectieziekten 1981” in hetzelfde nummer (BIJKERK 1982). Bij de belangrijke aanwijzingen die Huisman geeft voor de vaccinatie van reizigers, gaat hij uiteraard niet in op de afloop van de ziekte. Dank zij de huidige mogelijkheden zal de patiënt die met vakantie of voor zaken in het buitenland buiktyphus of een andere ziekte oploopt, waarschijnlijk wel volledig herstellen. Poliomyelitis anterior acuta heeft echter veelal ernstige verlammingen tot gevolg, waarvan het nog maar de vraag is of volledig herstel bereikt kan worden. Het zou naar de mening van het bestuur van het Prinses Beatrix Fonds van groot belang zijn, wanneer artsen bij de voorlichting over vaccinaties bijzondere aandacht zouden schenken aan de vacci-